

۱۰۲. فتح علی کانت بنور فریادند قضا و در سلطان اقدار واقعی در پی

***** (لا سکینی زاده) *****
 * بسم الله الرحمن الرحيم *

لله الحمد والمنة وعلى نبیه الصلاة والتحية وعلى آله واصحابه
 الطيبة الطاهرة * پس بوعلم تجوید ذاتہ علم شریف
 وفن لطیف اولوب هر قاری به نلمه سی اہم مهم ورعانی فرض
 لازم اولدیغندن بوعبد ضعیف قلیل البضاعة سید علی
 بن حسیندن بعض اخوان سیدیمز محمد البرکوی رجہ
 الله تعالی حصرتلزیلک بوفندہ تألیف ایلدیکی اہم مسائل
 تجویدی مشتمل در نیم رسالہ سنی ترکی بہ ترجمہ دخی بعض
 قوالیک صنی التماسا یلہ مأمولارینہ مساعدہ ونفعک
 عمومتہ مسارعہ الخون ترجمہ یہ تصدی اولندی * بیان
 التجوید * ۷ تجوید دیوہر حرفہ صفتدن حقنی ومستحقنی
 ویرمکہ دیرلر (صفت ایکی قسمدر بریسی حرفدن ایرلسی
 ممکن اولمیان صفتدر یعنی اول صفت بولنمہ ذات حرف دخی
 بولنمز بوکا صفت ذاتہ ولازمہ دینلور تغیرنہ لحن جلی
 دینلور بونلراون التیہدر مخرج جہر همس شدت

۷ التجوید ملکہ بقدر رتبا علی
 اعضاء کل حرف حقہا و مستحقہا
 در نیم البرکوی

رخاوت پدیده استعلاء انخفاض اطلاق انفتاح قلقله
صغیر غنه نفشی تکریر استطاله (و بریسی
دخی حرفدن ایرلیسی ممکن اولان صفتدر بوکا صفت
عارضه دینلور تغییر نه لحن خفی دینلور ذات حرفی تغییر
ایتمدیکندن اول صفات بونلردر تغخیم ترفیق ادغام
اخفا اظهار قلب مد وقف سکنه حرکه
سکون (صفت حروف قرق درت یادخی زیاده در اما
بوکا بده ذکر اولنان تالی به اهم ومشهور اولنلریدر
* باب الصفات الذاتية *

(مخارج الحروف) معلوم اوله که یکر می طغوز
حروف هجاءک مخرجلری امام جعبری قول اوزره
اکثرک مخناری اون التی در مخرج دیو حرفک چیقوب
بالور دیکی یره دیرلر بونی بلیک طریق اولدرکه اول حرفی
ساکن یا مشدد قیلوب اولنه برهمزه کتور و بده تلفظ
ایلد که سس قنخی یرده دوکنور ایسه مخرجی اول بردر
(مثلا بانک مخرجنی بلیک مراد ایلد که اب دیوب سکوت
اولنسه طوداقلر بر برینه قیانوب قالور معلوم اولور که
بانک مخرجی شفتین ایمش باقی حرفلر دخی بوکا قیاسدر
(ودخی معلوم اوله که جمیع مخارج درت اعضا به منحصردر
بوغاز دل طوداق خبشوم بوغاز مخرجلری اوچدر
اولکبسی بوغاز دیدر که کوکسه متصل اولان بریدر بونک
ابتدا سندن ۷ همزه صکره سندن ها دخی صکره سندن الف
چنار (سؤال اولنورسه که بو مخرج اوچ مخرج اولیق لازم

الخارج قصی الخلق هنر فکاه
فاظ در بدیم

کلور (جواب اولدر که بو مخرج حقیقه شده اوج مخرج
جزیدر اما اول مخرج لر بر لرینه غایت یقین اولوب تمیز لر
عسیر اولدیغندن بر مخرج قلندی بو سببدن بعضیلر بو ترتیبی
و بعضیلر اصلارینی انکار ایدوب مخرج واحد دن چقان
حرفلرک اختلاف لری انجق صفات ایلر در مخرج ایلر دکلدر
دیدیلر اشاعیده کلجک مخرج لر دخی بو یله در (یا خود بو اوج
حرفک برندن امتداد لری اولدیغندن بو یله مرتب اولدیلر
الحاصل مخرج واحد دن چقان حرفلر ده اول مخرجک
اشکالی تبدل ایتدیکنندن هر حرفک مخرج جزئیسی کندویه
مخصوص اولدی اما مخرج کلیده مشترکدر لر (ایکنجیسی
بوغاز اورتی سیدر بوندن اولاعین صکره سندن حا چقار
(اوچنجیسی بوغاز اولدر که آخره یقین اولان بریدر بوندن
غین ایلر خا ترتیب اوزره چقار لر (دل مخرج لری اوند
اولکجسی قاف مخرجیدر که بیوک دل دینک اوستی ایلر انک
قارشوسی اوست دماغدر (ایکنجیسی کاف مخرجیدر که
قاف مخرجی کیدر لکن اندن بر پرمق مقداری اشاعه در
(اوچنجیسی زتیب اوزره جیم شین یا مخرجیدر که بیوک دلاک
اورته سبیلر برابری اوست دماغدر (در دنجیسی ضاد
مخرجیدر یا مخرجینک ۳ ما بعد جکری برابری اولان صولدن
یا عاغدن دل یا یله انک قارشوسی اولان اوست دیشلدر که
ازودیشنک اردتده کی دیش کلنجه در بو مخرجدن ضادی
اخراجک طریق یودر که الت چکه بی بر مقدار اشاعه
چکوب دیاک اورتی سنی اوست دماغه قیایوب اول بانی

۴ حافة اللسان من مقابلة بعید
مخرج الباء وما يليها من الاضراس
ضاد
۷ المخرج العاشر ما بين رأس
اللسان مع ظهره مما يلي رأسه وما
يجاز بهما من اللثة وهي اثنتان
العليين ايضا تخرج من مخرج
وفي الرعاية لراه تدخل الى ظه
الزوت غير انها اراه من ظه
اللسان قليلا قول اراه من ظه
اللسان ظهره مما يلي رأسه وظهره
صفحه التي تلي الحك الاعلى
جهد المقل اسحق زاده

مذکور اولان دیشلره ازاجق طیار کبی ایدرک دیلک اوجنی
 بوشده براغوب تکلف سز سنی چقارمق ایله اولور بونده
 ازاجق فسلتی ووزلتی پیدا اولور اماظا حرفندن آذر زیرا
 ضاد حرف قویدر جهرده اطاقدده استعلامده طادن اقوادر
 رغاوتده اقلدر بونک مقتضاسی ضادده صوت قوی ووزلتی
 ضعیف اولمقد (بشجیسی لام مخرجی سدر بودخی صاغدن
 یا صولدن ضاد مخرجینک نها یتمدن دل اوجنه وارنجیه
 اولان یانی ایله انک قرشوسی اولان اوست دماغدر که
 ضاحک وناب وری باعیه وثیه دیشلرینک اوست جکرلریدر
 یو مخرج وسعتلیدر اما مقوس اولوب صوتک افاجخی طرفنه
 اکی کلوب صوت جملته بردن چقد یغندن ضاد کبی مستطیل
 اولمدی (التجیسی اخفا اولیان نون مخرجیدر که دل اوجیه
 قرشوسنده ابکی اوست اولک دیشلرک اتریدر (یدنجیسی ۷
 را مخرجیدر که دیلک غایت اوجی بر مقدار دیلک ارقه سیله
 قارشوسی اولان اولک دیشلرینک اوست جکرلری اولان
 دماغدر (معلوم اوله که دل اوجی مقوسدر طولی خط مقوس
 عرضی سطح مقوسدر اول سطح بدن اول خطک اوست جانبی
 دل اوجینک ظهریدر البت جانبی دل اوجینک بطنیدر
 پس امدی لام مخرجینک نه اینندن دیلک غایت اوجنه
 کلنجه اول سطح مقوس قارشوسیه نون مخرجیدر دیلک
 غایت اوجی قارشوسیه را مخرجیدر یو ابو عمرو قواید
 ابو شامه نک مختاریدر اما اکثرک قولی اولکیدر که دیلک
 غایت اوجی بر مقدار دیلک ارقه سیله قرشوسی دیدیکم زدر

بقوله مع ظهره مما یلی رأسه قال
 علی الغاری المراد بالظهر فی قول
 ابن الجزری والایدا نیه لظهر
 ادخل ظهر اللسان لاظهر طرفه
 کما اختاره خالد اتهمی اقول طرف
 اللسان ورأسه یعنی واحد وهو
 سطح مقوس له ظهر وهو طرفه السفلی
 العلوی و بطن وهو طرفه مع ما یجانیه
 و مجموع ذلك السطح مع ما یجانیه
 من الثلاثة منخرج النون المظهرة
 و داخل فی منخرج اللام ولما کان
 و داخل فی منخرج اللسان جزء من اللسان
 طرف اللسان جزء من اللسان
 کان ظهر طرفه ظهره ایضا لکن
 لما یظهر اللسان مع ذکر طرفه
 فی منخرج الرء علی ان ذلك الظاهر
 غیر ظهر طرفه فهو ظهر اللسان
 بما یلی طرفه فتعکبر لکن ان شاه
 الله تعالی سبحانه بیان جهه
 المقول لسا چقلی زاده

ديلك ارقه سي ديمكدن مراد دل اوجينك ظهري ديد بكمزه
 متصل دل اوسنه طوغري ديلك برمقدار ارقه سيدر
 مصنفك مرادی ايكي به دخي محتملدر يو ايكي قول اوزره
 معلوم اولديكه رانك مخر جي نون مخر جندن متأخر در
 بعضيلر مقدم در ديديلر مراد لری بودر كه قول اول اوزره
 ديلك برمقدار ارقه سنك مدخلي اولديغندن ديلك ارقه سييله
 نون مخر جندن مقدمدر يو اعتبارايله رانك مخر جي مقدم
 اولش اولور (سكزنجيسي على الترتيب طه دال تا
 مخر جيدر كه دل اوجيله ايكي اوست اولك ديشلرك نصفلريندن
 يوقاروسيدر كه اتلرينه وارنجه سيدر اتلرينه غایت يقين
 اولان يردن طه چقار ازا جق اشاعه سندن دال چقار
 نصفلرينه يقين اولان يردن تا چقار (طقوزنجيسي على
 الترتيب صاد سين زاي مخر جيدر كه ديلك انجه اوجيله
 ايكي الت اولك ديشلرك نصف اعلا لريد نصفلرينه يقين
 اولان يردن صاد چقار دخي يوقاروسندن سين چقار
 باشلرندن زاي چقار بعضيلر ديلك انجه اوجيله اوست اولك
 ديشلري والت اولك ديشلرك باشلريد ديديلر ابو شامه نك
 تحقيقي بودر كه اوست اولك ديشلرك باشلري طرفنه اولان
 نصفلريد نصفلرينه يقين اولان موضعندن صاد دخي
 باشلرينه يقين اولان يزلندن سين تمام باشلرندن زاي چقار
 (اوشنجيسي على الترتيب طه دال تا مخر جيدر كه دل
 اوجينك يوقارو يوزيله اوست اولك ديشلرك باشلريد
 ديلك غایت اوجينك ارقه سندن طه چقار ازا جق اردندن

ذال چقار انك ازاجق اردندن تا چقار بونلرك ترتيبى دل
 اوجينك طشمره چقمه سيله در ظاده غايت ازدر ذالده دخی
 زياده جه در تاده دخی زياده در طوداق مخرجلرى ايكيدر
 اولكيسى فامخرجيدر كه ايكى اوست اولك ديشلرك باشلريله
 الم طوداغك ايجيدر (ايكيجيسى ايكى طوداق اراسيدر
 بوندن ترتيب اوزره يا ميم واو چقار ابتدا طوداقلرك
 ايجلرى بربرينه قوتلى قيانغله يا چقار صكره كينه ايجلردن
 بر مقدار اوجلرينه يقين يرلى بربرينه ضعيف جه قيانغله
 ميم چقار دخی زياده اوجلرينه يقين اولان يرلى بربرينه
 قيانغله رق ضم اولمغله واو چقار بو ترتيب امام مكينك
 رعايه سنده مذكور اولاندر مصنفك مختاريدر على القارى
 رحمه اللهك دخی مختاريدر ديار رومده اوقنان واو بودر
 امام شاطبي وابن الجزري واوى تقديم ايتديلر بوابن قاصحك
 مختاريدر وديار عربده اوقنان واو در اما قالك اوقورلر
 واوك صفتى ايسه ترفيقدر (خيشوم مخرجى بر در خيشوم ديو
 ككز قوو غنه ديرلر بوندن نون مخفات ايله غنه چقار نون
 مخفات ديو اخفا يابندن اولان نونلردر كه ذاتلرى كيدوب
 غنه لرى باقى قالمشدر پس نون مخفات ايله غنه ذاتا بر در
 اعتبارا متغاي درلر اما اظهار يابندن اولان نونلرك
 كندولرك مخرجلرى يوقاروده معلوم اولدى غنه لر ينك
 مخرجى بنه خيشومدر (الجهر ۷ جهر ديو حرف حركه ايله
 نطق اولن سقدده مخرجده اراق قالمبوب نفسك كاپسى
 يا اكثر يسي حبس اولوب صوتك آشكاره اوله سنه ديرلر

لا الجهر احتباس جري النفس
 مع تحكه والهيس مقابله الشدة
 تمام احتباس جري الصوت مع
 اسكاه (والر خاوة تمام جريه معه
 والينية عدم قاههما
 در نيم

(الهمس همس جهرك ضد يد حرفلری بونلر در)
 (ستشعك خصفة) ماعداسی مجهوره در (الشدة شدت)
 دیو حرف اسكان ايله نطق اولندقدہ صوت اصلا اقامغه
 دیرل حرفلری بونلر در (اجدك قطبت) الرخاوة رخاوت دیو
 صوتك كالميله اقامغه دیرل حرفلری بونلر در خس حظ
 شص هز ضغث فذ (البینة بینة دیو صوتك كالميله
 الحق وكالميله اقامق بینده اولسنه دیرل حرفلری بونلر در
 (لم پرو عنا) الاستعلاء الاستعلاء دیو حرف نطق اولندقدہ
 لسان اوست دماغه قالماسنه دیرل حرفلری بونلر در
 خص ضغط قظ (الانخفاض بواستعلائك ضدیدر
 حرفلری استعلاء حرفلرینك ماعداسیدر) الاطباق حرف
 نطق اولندقدہ لسان اوست دماغه قیامغه دیرل حرفلری
 صاد ضاد طا طا در (الانفتاح اطباقك ضدیدر حرفلری
 اطباق حرفلرینك ماعداسی حروفی هجاءن یكرمی بش
 حرف در (القلقلة ۳ شدت ايله جههر صفتلرك اجتماعیه در
 یعنی ایكسندن هر كس بر صفت لازمه در شدت ايله جههر
 صفات قویه دندر حق لرینی و بر مك ایچون ایکی صوته
 محتاجدر لكن شدت صوتك اقامسنه مانع جهردخی نفسك
 اقامسنه مانع بواجلدن اجتماعنده صموبت اولوب ساكن
 اولان حرفده حرف خفی اولدیغندن حرف قلقله ۷ ساكن
 اولدقدہ یسانده تكلفه محتاج اولوب متحر كه بلكه مشددم
 شبیه قلانه كه تاكه ذاتی وصفاتی معلوم و واضح اوله بوسیدن
 بعض قرال قلقله دیو صوتی مخرجده تخر یكدر بعضیه لیر

۷ الاستعلاء ارتفاع اللسان به الى
 الحنك الاعلى والانخفاض مقابله
 والاطباق انطباق اللسان به على
 الحنك الاعلى والانفتاح مقابله
 در نیم
 ۳ القلقلة اجتماع الشدة والجههر
 فيحتاج الى التكلف في البيان عند
 السكون در نیم
 ۷ وليخذر عن عدم بيان القلقلة
 في السكون والمبالغة فيه حتى
 يترك او يثدد وعن قلقله
 غير حرفها در نیم

مخرجی تحر یکدر و بعضیله مخرجی صوت ایلله قلع عنیفدن
حاصل اولان مسوت زائد قوی جهریدر و قلقله ساکنه
مخصوصدر دیدیلر حروف قلقله (قطب جد) حرفلر بدر
همزه ده ۹ دخی شدت ایلله جهرمجتمدر لکن کندویه تخفیف
واعلال تغیر عارض اولوب دخی قلقله سی اوکسورک
وقوصحق صوت لاینه شبیه اولدیغندن حروف قلقله دن
فلندی (الصغیر ۳) حرفک صوتی اصلغه شبیه اولسنه
دیرلر حرفلری صاد سین زای در (الغنة حرفک صوتک
ککزدن کله-یدر حرفلری نون ایلله میمدر) (التکریر ۷) رابه
مخصوصدر نطقی وقتنده اسانک سورچسیدر طریق
بودر که دیکل اوجی اوست دماغه یا پشوب دماغدن
ایرلقسزین سرچرکی دتره یوب طور مقدر دتره مدکجه
راچقماز لکن دماغدن بریلارق سکرک دترایسه تکریری
اظهار در یولخندر متعدد رالیدر اولور (التفشی شبیه
مخصوصدر نطقی وقتنده صوتی اغز ایچنه طاغلوب طاء
معجه مخرجنه وارنجه اوزاققدر) (الاستطالة ۹) ضادک
مخرجنک اوزنلخی صوتک اقدیغی جهته اولدیغندن
استطاله دیوضادک صوتی مخرجنک اولندن آخرینه وارنجه
مند اولوب چکلمه سنه دیرلر قلیق قننه کیررکی
* باب الصفات العارضة *

(التفخیم) تفخیم دیو حرفی قالین اوقومعه دیرلر (الترقیق)
ترقیق دیو حرفی انجه اوقومعه دیرلر تفخیم حرفلری اوند
استعلا حرفلریله لام را الف در حروف استعلاده تفخیم

۹ الهمزة قال فی الرعابة قال الخلیل
الهمزة كالهمزة وقال مرة أخرى
كالهمزة وقال فیها فی باب الهمزة
لا يتكلف لقاری فی اخراج
الهمزة ثلاثا يظهر صوت فیهج
لکن مخرجها بلطافة ورفق
جهد المقل
۳ الصغیر صلتق دید کیری آواز
وقوش آوازنه دخی دیرل
اختری
۳ الصغیر مشابهة صوتة الصغیر
(الغنة صوت خروجه من الحیثوم
وهی فی النون والمیم وجب
اظهارها مشدداً
در تبیین
۷ التکریر تکرر اللسان به وهو
فی لواء (التفشی انتشار الصوت به
وهو فی الشین (الاستطالة انتشار
الصوت به وهی فی الضاد
در تبیین

۹ ان کمال الاداء واعطاء الاستطالة والتفشی علی وجه احق علی اسلوب الیق مختص
برسولنا علیه السلام ومن جاهد فی الاداء وادی بقدر وسعه فقد اصاب الی الصواب والعلم عند الله
الملک الوهاب نقل من فتوی اسمعیل افندی

واجبدر حروف انخفاضده لام را الفک ماعداسنده ترقیق
 واجبدر (اما حکم لازم چن لفظه للهک ماقبلی مفتوح غیر
 ممال یا مضموم اولور سه لامنی تفخیم واجبدر مفتوح ممال
 اولور سه تفخیم ترقیق جائزدر ماقبلی مکسور اولور سه ترقیق
 واجبدر اما سائر لامر مفتوح اولوب ماقبلی صاد یا طبا یا ظا
 اولسه صلاة طلاق ظل کی یا بینلرنده الف اولسه فصال
 کی یا یونلردنصکره لام وقف ایله ساکن قلنسه ان یوصل
 کی یا صادین مفتوحین بیننده لام ساکن اولارق بوانسه
 صلصال کی تفخیم ترقیق جائزدر بوضورتک ماعداسنده
 لامک ترقیقی واجبدر (اما حکم لازم را الفکن ممال سه مفتوح
 یا روم ایله روم سه مضموم اولوب اول کلمه ماقبلنده اصلا
 مکسور یا نه ساکنه بولنسه تفخیمی واجبدر اما بشرر
 وقفنده و وصلنده راء اولینک تفخیم ترقیق جائزدر راء ثانیسی
 بلاروم وقفنده راء اولی سنه تابعدر اما اول کلمده ماقبلنده
 بلا حائل مکسور یا نه ساکنه بوانسه در استهم صابرون
 حیران سیر و کی رانک تفخیم ترقیقی مختلف فیه در اما
 مکسور ایله رایشده برساکن حائل بولنور ایسه کلمه انجیمده
 ابراهیم اسرائیل عمران کی تفخیم واجبدر کلمه عربیده
 اول ساکن حائل صاد یا طبا یا غاف اولوب اصرا قطرا
 وقرا کی یا خود یا مکرر اولسه مدرارا اسرارا کی ینه
 تفخیم واجبدر اما حائل بو حرفلرک غیر اولوب را دخی
 مکرر دکل ایسه رانک مابعدنده قاف مکسوره نک غیر
 حرف استعمال بولنور ایسه اعراضا کی ینه تفخیم واجبدر

۷ یا ساکنه ایله را بیننده ساکن
 حائلک وقوعی بوقدر ایک ایچون
 پوشق رک اولدی

بولماز ايسه يا قاف مكسوره بولنور ايسه اشراق كي تفخيم
 تزيق مختلف فيده در (اما ترا بلاروم ساكن اولوب ماقبلي
 مضوم يا مفتوح اولوبده بر ساكننده حائل اولماز سه
 اركض واذكر و برق ونحر كي با حائل يا ايله الف ممالك
 غيري اولور سه تفخيم واجبدر ايله القدر الف شهر
 عسر البسر كي بشررده راء ثابته نك حكمي يوقلورده
 معلوم اولدي بوندن مستثادر راء اولي سي اولكي قاعده دن
 مستثا اولديغي كي واكر حائل يا يا خود الف ممال اولور سه
 السبر دار نار كي تفخيم تزيق مختلف فيده در (اما راء
 ساكنه نك ماقبلي مكسور اولوبده كسره سي عارض
 اولور سه ارجعي ارجع اركب ارتضي كي يا خود اصلي
 اولوبده رانك مابعدنده غير مكسور حرف استعلا بولنور ايسه
 قرطاس لب المرصاد كي تفخيم واجبدر مكسور اولان
 حرف استعلا بولنور ايسه فرق كي وصلنده ووقفنده
 تفخيم تزيق جائزدر (ودخني را كلمه نك آخرنده بولنوب
 كسره ايله رانك ينسه حرف استعلا ساكن اولارق حائل
 اولسه من مصر وعين القطر كي بلاروم وقفنده ينه
 تفخيم تزيق جائزدر بوذكر اولتان صورتلك ماعداسنك
 جيعسند رانك تزيقي واجبدر (معلوم اوله كه رانك روم ايله
 وقفي حالي تفخيم تزيق واجب يا جائز اولمده وصلني حالي
 كيدر كشير قرار ميم زائده مكسوره دنصكره راء ساكنه بي
 تفخيم ايدرل مرفقا كي بوني علي القاري ابن شريحدن
 نقل ايلشدر (اما حكم الالف الفك تفخيمي تزيقي وجوبي

۳ اما فاسر ان اسر اذا ايسر
 بونلك اصلاري يا ايله اولوب يا
 محذرف اولديغندن اصلار ينه
 دلات ايجوب بلاروم وقفنده
 تزيق تنخيمدن اوليدر بونش
 كيرده مصر حدر اما مص
 اشارت و التفات ايجدي

جوازی ما قبله تابع در تفخیمی یا ترقیقی واجب اولان
 حرفد نصکره واقع اولسه انک دخی تفخیمی یا ترقیقی
 واجبدر جائز اولان حرفد نصکره واقع اولسه انک دخی
 تفخیمی یا ترقیقی جائز اولور (الادغام ۷ چن حرف مددک
 غیری بر حرف که ساکن اولوب ینه کند و مثله اوغراسه
 ادغامی واجب اولور فاضرب به ربحت تجارتهم مالیه
 هلاک کی اما مخنار اولان مالیه ده وقف اولمقدر (ودخی
 رانک غیری یه اوغریان لام غیر تعریف ایله حروف حلقک
 ماعدا متقاریندن بریسی ساکن اولوب آخره اوغراسه
 ینه ادغام واجب اولور اثلقت دعوائه قالت طائفة قدیین
 اذ ظلمت قل رب کی اما یلهث ذلک ده اظهارده جائزدر
 (ودخی المخلوکم ده ادغام واجبدر اما قافده استعلاء عدم
 استعلاء جائزدر ودخی احطت بسطت فرطت ده ادغامده
 اطباقده واجبدر (ودخی چن لام تعریف یو اون اوج
 حرفدن برینه اوغراسه ت ث د ذ ر ز س ش ص ض
 ط ظ ن ینه ادغام واجب اولور (ودخی تنوین و نون ساکن
 لام ایله رایه اوغراسه ادغام بلاغته واجب اولور بعض قرا
 عندنده ادغام مع الغنه ده جائز اولور اما میه اوغراسه
 ادغام مع الغنه واجب اولور و او ایله یایه اوغراسه ادغام
 واجب اولور اما مع الغنه اولی در طسم یس والقرآن
 ن والقلم ده ادغامده اظهارده جائز اولور اما نون ساکن ایله
 و او یا خورد یا برکله ده واقع اولسه اظهار واجب اولور
 صنوان قنوان بنیان کی (الاخفاء ۷ اظهار ایله ادغام

۷ معلوم اوله که ادغام قما
 عندل زنده ایکی فمدر بری ادغام
 صغیردر که متقارین اولان ایکی
 حرف برکله یا ایکی کله ده متقارین
 اولوب اولایسی ساکن اوله
 بری دخی ادغام کبیردر که متقارین
 یا متقارین کله بی واحده ده یا
 کلین متقارین اولوب ادغام کبیر
 دخی متحرک اوله یو ادغام کبیر
 ابو عمرو بصری یه مخصوص
 ادغام صغیر ابو عمرو یه شرح کرده
 در کتاب در شطی
 مسطوردر
 یقان فی التبصرة العیال فی مالیه
 هلاک علی الاظهار ای فی الوصل
 وهو الصواب ان شاء الله تعالی
 انتهى قال ابو شامة یعنی بالانظار
 ان تقف علی مائیه وقعة لطیفة
 ای عند وصله بهلاک اما ان وصل
 ای بدون السکت فلا یکن الا
 الادغام انتهى اراد من الوقعة
 اللطیفة السکت تهذیب القرائت
 لسانه علی زاده

الاخفاء حالة بین الادغام والاطهار فلا تشدید فیہ پیشنهاد
 درینم

یدنده برصفتدرقن تنوین و نون ساکن بواون بش حرفدن
 برینه اوغراسه اخفا مختار اولور (ت ث ج د ذ ز س ش
 ص ض ط ظ ف ق ک) اما خایله غینه اوغراسه اخفا
 جائز اولور (ودخی میم ساکن بابه اوغراسه ینه اخفا مختار
 اولور* معلوم اوله که تنوین الله نون ساکنک اخفاسی ذاتلری
 بالکلیه کیدوب غنه صفتی باقی قالمقدر انک ایچون دل اوجی
 یوشده اولمردر اما میم اخفاسی ذاتی بالکلیه کیدر میوب
 طود اقلری بر بریتسه پرک باصمیه رق ذاتی فی الجملة ستر
 اتمکدر یاب اقلایده دخی و یله دور (الاظهار) معلوم اوله که
 هر حرفده و هر صفت لازمه و عارضه ده اصل اولان
 اظهار اولمقدر اما مانع بولنور ایسه که ادغام اخفا
 انقلاب حذف قلب نقل تسهیل اماله اختلاس کبی
 اظهار اولنار لر بومانعلر واجب یا جائز اولدیغی موضعلرک
 غیریده اظهار واجبدر جائز اولدیغی موضعلرده اظهارده
 جائزدر مرجوح اولدقلری موضعده اظهار مختاردر
 واجب اولدقلری موضعده اظهار ممتنعدر مثلاً میم ایله
 نون مشدد اولدقلرنده غنه لرینی اظهار واجبدر ودخی
 تنوین و نون ساکن شودرت حرفدن برینه اوغراسه
 هیزه ها عین حا اظهار واجب اولور عین ایله خایه
 اوغراسه اظهار جائز اولور میم ساکن میم الله بایک غیریه
 اوغراسه علیهم غیر علیهم الاضالین لکم دینکم الحمد
 کی اظهار واجب اولور یا بابت ده یا محذوفه بی قال ده
 و او مقلوبه بی بقول ده قافک سکون اصلبسی و اولک حرکت

تسهیل اصطلاح قرارده هیزه
 ثانی بی هیزه پینیله حرکت سی
 جنسی اولان و و یا خود یا بخود
 الف یشیده قرائت اتمکدر ها
 شایه سی اولما مقدر تکبیر کتب
 داده مسطوردر

منقولہ سنی و اعجمی انکم اؤنکم مثل اولورده همزه مسہلہ بی ۳
 موسی ممالده الف خالصہ بی دخی فتح خالصی بارشکم
 بنہرکم مثل اولورده اختلاس حرکہ سنی اظہار جا زیا ممتنع
 اولور اختلاس دیوحرکہ بی صورت خنی ابلہ نطق ابلکہ
 دیرلر بوکا وقف حائندہ روم دینلور بعضیلر حرکہ نک
 اکثر بی نقطہ دیدیلر اقلنی نقطہ روم دیدیلر (القلب ۴ تنوین
 یانوں ساکن بایہ اوغرا دقدہ غنہ ابلہ میم مخفیات قلمقدر
 (المدم ۳) بسبب ایچون حرف مدلدہ برالفدن زیادہ حرف
 لینردہ برالفدن اقل اوزرینہ زیادہ چکمکدر بعضیلر حرف
 لیندہ مد اصلی یوقدر دیدیلر ۷ معلوم اولہ کہ سبب مد
 ایکدر معنوی لفظی معنویہ ایکدر بری تعظیم ابلہ بیلہ
 مبالغہ در دعاء استغاثہ کلمہ توحیددہ اولدایغی کی
 وبری دخی بالکزمبالغہ در لاء تبرہ ابلہ برشی نفی ایتدکده
 اولور مثالی لاریب لاشیتہ لامردلہ لاجرم لاشریک لہ کی
 لفظیدہ ایکدر اولیکسی حرف مدنہکرہ واقع اولان
 همزه در برکلمہ واقع اولسہ لمد متصل اولور جاء سوء
 جی کی ورش روایتندہ مؤثلا ابلہ مؤؤدہ نک غیریدہ
 حرفلیندہ بویله در شیء سوء کی بشقہ کلمہ ده واقع
 اولسہ لمد متصل اولور یا ایہا انی اخاف تو بوالی الله کی
 ودخی حرف مددن اول همزه واقع اولوبدہ ماقبلی اول
 کلمہ ده ساکن صحیح اولیوب اول حرف مد دخی شیشا کی
 حالت وقفندہ تنویندن مبدل اولمازسہ ورش قراءتندہ
 اول همزه یندہ سبب مد اولور بوکا مد بدل تسمیہ اولنور

والقلب قلب الزون الساکنه
 میا مخفیات مع غنہ قبل الباء
 در نیم

المدم زیادہ فی حرف الاین
 در نیم

۷ اولور کورہ نزلہ مد اوزرینہ
 زیادہ ایچمکدر کہ اصل مد در
 ملا

ایمانا اوتوا تبیین سواتهما قل آما کی اما یواخذ ایت
 اوحی بوندن مستثنی در بوبابک تفصیل می مظلواته در
 (ایکجهسی حرف مد یا حرف این دنعکره واقع اولان
 سکوندر کرک سکون لازم اولسون دابة الان آلم اگر
 که بعضی هم عسق کبی کرک سکون عارض اولسون
 یعملون والصفی دخی اوعمر وقرأئند رحیم ملک قال لهم
 کبی پس معلوم اولدی که مد طغوز قسم ایش سبب معنوی ایله
 مد متصل مدی مد منفصل مدی مد بدل ساکن لازم مدی
 ساکن عارض مدی متصل اینی ساکن لازم اینی ساکن
 عارض اینی (ودخی معلوم اوله که بوسبب لفظی اولان همزه
 سکون متغیر اولسارینه مد جائز اولور همزه نك تغیری
 کرک ۷ بین بین ایله هؤلاء ان کنتم تسهیل قرأئند
 اولدیغی کبی کرک ابدال ایله اولسون و او ایله مرسوم اولان
 جزاؤ کبی کرک نقل ایله اولسون ورش روایتند من آمن کبی
 کرک حذف ایله اولسون هؤلاء ان کنتم حذف همزه قرأئند
 اولدیغی کبی ساکنک تغیری متحرک اولغله اولور الم الله ده
 میمک تحرک کبی (ودخی معلوم اوله که مد ایکی مرتبه در
 طول توسط طول درت الف توسط اوج الف در یا طول
 بش الف توسط درت الفدر (ودخی بودرت مرتبه دخی
 کلمه شددر اطول طول توسط ما فوق القصر بش الف
 درت الف اوج الف ایکی الف یا خود اوج الف ایکی بقی
 الف ایکی الف بر بقی الف یا خود ایکی الف بر الف اوج
 ربع بر الف ایکی ربع بر الف بر ربع ۳ الف دیو بر بر مق

۲ بین بین دید یکی اصطلاح
 قراده تسهیل دید کایدی که
 همزه ایله حرکتی جنسی
 اولان الف یا و یا خود یابینده
 قرأئند
 ۹ دخی هؤلاء آلهه کبی ورش
 عذند آلهه نك همزه سی یاه
 تبدیل اولور
 ۳ بعضی بر الف دیو تکلف
 اغتری اچاقق مقداری دخی
 بر حر که بی بر حر که مقداری دخی
 اشباع مقدار بدر دیدیلر الف
 فقهه دن و او ایکی ضمه دن
 ایکی کسره دن حاصل دیدیلر
 یا ایکی

قالديره جق قدردر يا بركره آديه جك قدردر يا خود الف
 ديه جك قدردر يا خود الف يازه جك قدردر الحاصل
 طول توسط دخي مراتب اربعه نك تقديراتي مختلف فيه در
 حقيقتي مشافهه ايله كيفيتي ادا ايله معلوم و واضح اولور
 (پس ايمدي ساكن لازم مدبلرده جمع قراعتندند طول
 واجبدر متصل مدبلرده جهور قراعتندند طول واجبدر
 بعض قراردن طول ايله توسط و بعض قراردن مراتب
 اربعه دخي كلمشدر اما باقي يدي قسمده مد جا ردر اما
 معنويده يالكن توسطدر منفصل مديده طول توسط دخي
 مراتب اربعه ده كلمشدر ساكن عارض مديده دخي مد
 يداده دخي سوأت لفظنك غيري اولان متصل لبني ده دخي
 ساكن لازم لبني ده بودردنده طول ايله توسط كلمشدر سوأت
 لفظنك ده توسط متعبدال ساكن عارض لبني ده طول ايله
 توسط قلمبدر اما طول دخي توسط دن اقلدر (معلوم اوله كه
 مد اين ارده طول ايكي الف يا اوج الفدر توسط ترك مد ايله
 طولك بنيدر ديو شاطبي اشارت ايليوب ابو شامه نصريح
 ايتمشدر لكن مد اين ارده مد اصلينك انكلايشه مبنيدر
 (الوقف و تنفس ايله صوتي قطع ايتكدر وقفه اصل اولان
 سكون اوزره اولقدر اما ضمه لده اشمامده رومده كلمشدر
 كسر لده انجق روم كلمشدر اهل ادا عتندند ايكسبيده
 مستحيدر اما رومك استجابي آكددر اما المنخفة همزة لمره
 مثلالارده هاء تأنيث اهل صله عتندرنده هم جمع وصلارنده
 جر كه عارضه ايله متحر كلر قم الليل هم العدو ولا تنسوا

۷ زیرا مد اصلی فی قابل اولنلر
 عتندند مد این ارده توسط مد
 اصلی اولان برالفدن اقل ايله
 طولك ما بنيدر
 الوقف قطع الصوت مع
 در تبیم
 النفس

الفضل انتم الاعلون يومئذ حينئذ كبي بونلرده اشمامده
 رومده جائز دكلدر ودخی مفرد مذكر ضمیری اولان هاء
 ضميرك ماقبلی مضموم یا مکسور یا و او ساکنه یا یاء ساکنه
 اولسه مخنصر اولان اشمام و روم جائز اولما مقدر بونلرك
 ماعداسنده اشمام و روم جائزدر له منه واجتنبه ویتقه کبی
 (تقریع) حرف موقوف ماقبلی حرف مد یا حرف لین اولسه
 مضموملرده بدی وجه جائز اولور طول توسط قصر
 طول ایله اشمام توسط ایله اشمام قصر ایله اشمام قصر ایله روم
 نستعین خبر کبی مکسورلرده ذرت وجه جائز اولور طول
 توسط قصر قصر ایله روم يوم الدين من خوف کبی
 مفتوحلرده اوچ وجه جائز اولور طول توسط قصر
 العالمن لاخیر کبی اما بعد مثل اولورده اسکانده رومده
 اشمامده جائزدر من الامر مثل اولورده اسکانده رومده جائزدر
 ان البقر مثل اولورده یا لکن اسکان جائزدر (معلوم اوله که
 وقف ذرت نوعدر اولکجهسی ما بعد سز معنی تمام اولمیاندر
 بوکا وقف اضطراری دینلور حال اضطرارک غیریده
 بوقیحددر مضاف فعل مبتدا اوزرلینه وقف دخی قول ایله
 مقول یینه فاعل ایله مفعول یینه وقف کبی (ایکجهسی
 وقف حسندر ما بعد سز معنی تمام اولورده انجق لفظاً
 مابعدنه متعلق اوله موصوف ایله صفت ییننده بدل ایله
 مبدل منه ییننده وقف کبی وقف اضطراری نوعیله
 وقف حسن نوعنده مابعدری آیت اولی ایسه مابعدریله
 ابتدا اولنور دکل ایسه ماقبلریله ابتدا اولنور (اوچجهسی

لا تعاقی لفظی دیمک مع بولاک
 جابلند تعاقی دخی تابعک متبوعه
 تعاقی دیمکدر لکن بشرط تمام
 الکلام کما قال

وقف کافیدر معنی تمام اولویده مابعدنه انجیق معنی ۳ متعلق
اوله و عمار رزقناهم ینفقون من قبلك علی هدی من ربهم
اوزرلرینه وقف کی (در دنجبسی وقف نامدر معنی تمام
اولویده مابعدنه لفظاده و معنی ده متعلق اولیه مالک یوم
الدین نستعین اوزرینه وقف کی یوایکی نوعده مابعدیه
ابدا اولنور (تذیل) ودخی معلوم اوله که حفص قرأتند
حات وقفنده یدی کلک آخرینه برشیدن بدل اولیه رق
الف لاحق اولمشدر الف اوزره وقف اولنور بری متکلم وحده
ضمیری اولان اتادر جمیع موضعلرنده الف اوزرینه وقف
اولنور بری دخی انکا هوالله در یوایکی پسند سائر قرالدخی
حفصه موافقدر بری دخی الظنونادر بری دخی الرسولادر
بری دخی السبیلادر یو اوچنده ابن کثیر حفصه موافقدر
بری دخی سلاسلادر حفصدن پروایتده دخی لامی اسکان ایله
وقفدر بری دخی اولکی قوار برادر ایکنجیده سکون اوزره
وقفدر (السکت ۷ تنفس سز صوتی قطع ایتمکدر اما زمانی
وقف زمانندن آزاوله وقفک زمانی نفس آلاجق قدردر
پس سکنه وصله مخصوصدر سکنه نک حکمی اسکانده
رومده اشماده ایدالده دخی غیریده وقف کییدر رؤس
آیاده سکنه کلشدر کرک مابعدنه تعلق اوله کرک اولیه
اما رؤس آیاتک غیریده حفصدن درت موضعده کلشدر
عوجا قیما من مرقدنا هذا من راق بل ران ودخی
ابوجعفردن اوائل سوره اولان حروف مجعده کلشدر
الم المص ال الم رکبه مص طه طسم طس یس ص حم

۳ متعلق معنوی دیمک ما قبل
مابعدیه برقصه اوله سوره بقره
اولدن معلوم وارنجه مؤمنین
احوالی بیان ایدوب اندن ولهم
عذاب عظیم وارنجه کفارک
احوالی بیان ایدوب ان الله علی
کل شیء قدیر وارنجه منافقینک
احوالی بیان اولد یغی کی
وقف نام قصه تمامنده اولان
وقفدر

لا السکت قطعیه بلا تنفس
درتیم

حم عسق ق ن ادغام اخفا اولئريني سكته ايله اظهار
لازم اولور ودخى حمزه قرآنده همزه نك ماقبلنده كي
سا كنلرده سكته كلسه در من آمن خلوا الى شياطينهم
ابن آدم عليهم ءانذرتههم والارض كي بعض قرادن (قال
الله على ما نقول وكيل) ده قال اوزرينده سكته مرويدر
اما قول ايله مقول يينده وقف قبيح اولديغي كي سكته دخى
قبيحدر اولي بودر كه قوة نعمة ايله الله لفظنك قال به فاعل اولق
توهمنى دفع ايتلودر بونى صاحب مدارك ذكر بيوره شلردر
ودخى هاء سكته لك وصلارنده بعض قرا عند بنده وقفه
يسيره لازمدر ٧ عاصم جميع مواضعده وصلنده هاى اثبات
ايلدى بعضيلر كتابه حساييه لفظلرينك غيريده اثبات
ايتديلر اما وقف حالتده هاء سكتلرك اثباتى متفق عليهدر
خاتمة فى كيفية التلاوة

سبعة عشره قرالرينك تلاونده اوج طريقلرى واردر تحقيق
وتدوير و حدر تحقيق ترتيبه ديرلر بو عاصم حمزه ورشك مختارلر يدر
يعنى قرآنده ثانى ايلوب هر حرفه زياده سترنقسانسز حقنى
ويرمكدز مثلا سدرلى كندوايله بيله جري نفسدن وافر اطلدن
سالم قيلوب ودخى تشديدلى ايكي حرف اظهاردن اثقل
اولدن مخففلى اعتماددن ساكنلى تحريكدن حركانى
توليد حرفدن رأتى تكريردن نونى تطنيندن سالم قلمقدردر
ودخى همزلى تحقيق ايتنك حركات سكتاتى ايتنام ايلك
اظهارلى اعتماد قلمقدردر ودخى حروفى بربرينه قرشدر ميوب
وقوفدن جائز اولاتى ملاحظه ايدوب اخفالى حرفيندن

٧ وقل ابو الحسن فى التذكرة
ونبغى لمن أثبت هاء السكت
فى اربسته واقنده وكتاييه
وحساييه وماليه وساطاييه
وما دريك ماهيه ان يقف عليها
وما دركها اوقته يسيرة ثم
فى حال وصلها ولا خلاف بينهم فى الوقف
بصل ولا خلاف انتهى بالمرام
ان الهاء ثابتة هاء السكت
خلاف فى اثبات هاء الوصل الا
فى هذه المواضع فى الوصل
فى كتابه وحساييه فانهم اتفقوا
على ثبوتها فيهما واختار
عاصم الاثبات فى الجميع
جهد المقل
بمقوله والقراء خلاف اثبات هاء
السكت فى هذه المواضع فى
الوصل اقول فى اثباتها فيه نبغى
له ان يسكت لكن يجب عليه
السكت ومن حذفها فيه لا يجوز
له السكت لان حكم السكت حكم

الوقف ولا خلاف فى الوقف فى اثبات هاء السكت فى هذه المواضع قوله فانهم اتفقوا على
ثبوتها فيهما ان قلت حذف يعقوب هاء السكت فى هذه الكلمات فى الوصل كما صرح به
فى التحبير قلت المراد من القراء هنا السبعة المذكورة فى هذه الرسالة بيان جهد المقل

اقل حرف واحد در اکثر قلم قدر دخی غالباً قصر و اختلاس در
 حذر ایلمکدر (اما تدویر تحقیق ایله حذر پندیده توسط پدر
 بو طریق ابن عامر کسائی خلف مذهبی در جمیع ائمہ در
 مرویدر) اما حذر ابن کثیر ابو عمرو قالون ابو جعفر
 یعقوب مختار لریدر سرعت ایله قراءتدر مثلاً قصر ایله
 تکین ایله اختلاس ایله ادغام کبر ایله تخفیف همزات ایله دخی
 بولرک غیری مروی اولئر ایله قراءتدر لکن وصلی اختیار
 ایرلر بولفظی حروفی اعرابی تغییردن حرفی حرفه
 قرشدن حذر ایدوب دخی اخفان حروف مدک
 مدلرینی کیمدروب ایتدولمدر اکثر حرکاتده اختلاس در قواف
 غنه در بالجمله روایت صحیح اولمائلر دن حذر ایتملدور
 (معالم اوله که بواوج طریق ایله قرائت جائزدر اما تدویر
 اهل اد عندنده مختاردر و دخی قرائتده جهرده اسرارده
 جائزدر مرویدر نیت صالحیه معمارن اولانی اعلی در اما
 اهل فسق و اهل کذب الحسانیکه نغمات موسیقیه در اندن
 تحذیر روایت صحیح در فی زماننا لحن عجمیه ایله اولان
 تلاوتلر منهی عنه اولمغه شبيه در دیو علی القساری شرح
 مشکاتنده جامع الاصولدن نقل ایلمددر الفاظ حروفک
 صحته محافظه ایله اولورسه مکروهدر اولمازسه حرامدر
 مغمزه ایسه مفسد صلاتدر لحن بخشنده کلور همان تالییه
 لایق اولان حسن صوت ایله الحان عرب ایله تلاوت ایلمکدر
 بومأمور به در الحان عربدن مراد نغمات تکلف سن حکم
 طبیعت و اصوات سلیقه ایله قراءتدر تکلم عربک حالاری